

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. Oblicza geografii. Zakres podstawowy. Część 3

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą uczeń:	na ocenę dostateczną uczeń:	na ocenę dobrą uczeń:	na ocenę bardzo dobrą uczeń:	na ocenę celującą uczeń:
2	3	4	5	6
I. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski				
Temat: Położenie i obszar Polski. Regiony fizycznogeograficzne				
• podaje wartość powierzchni Polski oraz długość granic • wymienia i wskazuje na mapie państwa graniczące z Polską • wskazuje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów • wymienia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski	• prezentuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego Polski • przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne i wskazuje te regiony na mapie	• przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski	• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy charakterystyczne terytorium oraz granic Polski	• ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • charakteryzuje na podstawie informacji z różnych źródeł dowolny makroregion w Polsce
Temat: Budowa geologiczna Polski				
wymienia na podstawie mapy tematycznej jednostki tektoniczne Europy podaje przykłady państw europejskich, które leżą w obrębie różnych struktur geologicznych przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy	• prezentuje na podstawie mapy geologicznej przebieg strefy T–T na obszarze Europy • podaje przykłady ważnych wydarzeń geologicznych charakterystycznych dla każdej ery	wymienia i wskazuje na mapie jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski	omawia na podstawie tabeli i mapy tematycznej główne cechy budowy platformy wschodnioeuropejskiej	• opisuje na podstawie mapy tektoniczno-geologicznej Europy budowę geologiczną Polski na tle europejskich jednostek geologicznych - omawia skutki orogenezy hercyńskiej w Europie
Temat: Surowce mineralne Polski				
przedstawia podział surowców mineralnych wymienia nazwy surowców mineralnych i ich występowanie w regionie, w którym mieszka	• wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych w Polsce • wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w regionie, w którym mieszka	omawia znaczenie gospodarcze głównych zasobów surowców mineralnych Polski	wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce	wyjaśnia geologiczne uwarunkowania tworzenia się i występowania surowców energetycznych
Temat: Ukształtowanie powierzchni Polski				
wymienia cechy ukształtowania powierzchni Polski	• odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski • wymienia na podstawie mapy zlodowacenia w Polsce i ich zasięgi	przedstawia cechy rzeźby terenu Polski i jej pasowy układ opisuje na podstawie infografiki formy rzeźby polodowcowej	omawia wpływ budowy geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski	identyfikuje związki pomiędzy budową geologiczną Polski a głównymi cechami ukształtowania powierzchni porównuje ukształtowanie powierzchni w pasie nizin i pasie

				pojezierzy oraz wyjaśnia przyczyny tych różnic
Temat: Klimat Polski				
wymienia czynniki wpływające na klimat Polski wymienia termiczne pory roku podaje na podstawie mapy tematycznej długość okresu wegetacyjnego i jego zróżnicowanie w Polsce	- omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu Polski - wymienia masy powietrza kształtujące warunki pogodowe w Polsce	omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych i okresu wegetacyjnego w Polsce porównuje na podstawie mapy klimatycznej zimowe i letnie temperatury powietrza w Polsce	wyказuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski	
Temat: Zasoby wodne Polski. Sieć rzeczna				
wskazuje na mapie wybrane rzeki Polski i podaje ich nazwy podaje na podstawie mapy główne cechy sieci rzecznej w Polsce	- wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce - wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce - wymienia zalety śródlądowego transportu wodnego	przedstawia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski opisuje asymetrię dorzeczy Wisły i Odry oraz wyjaśnia jej przyczynę	podaje skutki niedoboru wody w wybranych regionach kraju	dokonuje na podstawie informacji z różnych źródeł analizy zasobów wodnych w swoim regionie
Temat: Jeziora w Polsce				
wymienia największe i najgłębsze jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie wymienia na podstawie mapy największe sztuczne zbiorniki wodne w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i>	omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie jezior w Polsce wskazuje na mapie ogólnogeograficznej przykłady poszczególnych typów jezior	porównuje na podstawie fotografii i planów jeziora morenowe i rynnowe oraz podaje ich przykłady opisuje funkcje sztucznych zbiorników wodnych	omawia główne typy genetyczne jezior omawia znaczenie przyrodnicze, społeczne i gospodarcze (w tym turystyczne) jezior i sztucznych zbiorników w Polsce	wyjaśnia, dlaczego północna część Polski ma większą jeziorność niż reszta kraju
Temat: Środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego				
określa położenie Morza Bałtyckiego charakteryzuje linię brzegową Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie główne zatoki, wyspy i cieśniny Morza Bałtyckiego	- omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego - wskazuje najbardziej i najmniej zasolone rejony Morza Bałtyckiego	podaje przyczyny różnego zasolenia wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego opisuje florę i faunę Morza Bałtyckiego omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego	ocenia stan środowiska przyrodniczego Bałtyku	omawia działania, które przyczyniają się do poprawy środowiska przyrodniczego wód Bałtyku
II. Ludność i urbanizacja w Polsce				

Temat: Liczba ludności Polski i jej zmiany				
• podaje aktualną liczbę ludności w Polsce • wskazuje na mapie województwa i ich stolice	• podaje przyczyny wyludniania się określonych regionów Polski • wymienia poszczególne szereble podziału administracyjnego Polski	• omawia na podstawie wykresu zmiany liczby ludności Polski • analizuje zmiany liczby ludności w miastach i na wsiach • omawia na podstawie mapy cechy podziału administracyjnego Polski	• wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności Polski w latach 1946–2019 • omawia na podstawie mapy zmiany liczby ludności w poszczególnych województwach • przedstawia konsekwencje zmian liczby ludności Polski	• omawia przyczyny zmian liczby ludności w swoim województwie w XXI w.
Temat: Struktura demograficzna ludności Polski				
• wymienia województwa o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego • podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski	• oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • porównuje na podstawie wykresu średnią długość życia Polek i Polaków	• analizuje na podstawie wykresu zmiany współczynnika przyrostu naturalnego ludności w Polsce • podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa	• przedstawia zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego według województw • omawia przyczyny małej liczby urodzeń w Polsce • omawia główne cechy struktury demograficznej Polski według płci i wieku	• prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski
Temat: Rozmieszczenie ludności w Polsce				
• podaje aktualną wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce • wymienia na podstawie mapy gęstości zaludnienia regiony silnie i słabo zaludnione	• podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce	• wymienia główne bariery osadnicze na obszarze Polski	• omawia na podstawie map tematycznych wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce	• omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce
Temat: Migracje				
• wymienia obszary o dodatnim i ujemnym współczynniku salda migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia największe skupiska Polonii na świecie	• omawia zróżnicowanie przestrzenne współczynnika salda migracji wewnętrznych w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce	• omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia zmiany kierunków migracji wewnętrznych w Polsce • podaje główne kierunki współczesnych emigracji Polaków • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego	• przedstawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych Polaków • analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski w przedziale czasowym	• opisuje przykłady wpływu ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce
Temat: Rynek pracy w Polsce				
• posługuje się terminami: <i>aktywny zawodowo, bierny zawodowo, bezrobotny, stopa bezrobocia</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik aktywności zawodowej</i>	• wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności	• analizuje na podstawie danych statystycznych strukturę zatrudnienia w Polsce • porównuje strukturę zatrudnienia we własnym województwie ze strukturą zatrudnienia w Polsce	• porównuje na podstawie wykresu współczynnik aktywności zawodowej Polski z wartościami dla wybranych krajów	• wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów w naszym kraju

wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności		określa przyczyny bezrobocia w Polsce	- wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności Polski - omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce	omawia sytuację na rynku pracy we własnej miejscowości (gminie, powiecie)
Temat: Urbanizacja i sieć osadnicza w Polsce				
- wymienia podstawowe jednostki osadnicze - posługuje się terminem <i>wskaźnik urbanizacji</i> - podaje nazwy największych miast Polski - podaje przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych w Polsce - wymienia województwa wysoko i nisko zurbanizowane	- podaje różnice między miastem a wsią - prezentuje na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce - wymienia główne funkcje miasta i podaje ich przykłady - charakteryzuje osadnictwo wiejskie w Polsce	- omawia najważniejsze cechy sieci osadniczej Polski - przedstawia czynniki rozwoju miast - opisuje współczesne funkcje wsi	- analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i podaje przyczyny jego zróżnicowania - charakteryzuje czynniki wpływające na współczesne przemiany polskich miast - omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce	określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na procesy urbanizacyjne i osadnictwo wiejskie w Polsce
III. Gospodarka Polski				
Temat: Warunki rozwoju rolnictwa w Polsce				
wymienia na podstawie mapy obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce	- przedstawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce - prezentuje na podstawie wykresu strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce	- omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce - analizuje udział i miejsce Polski w produkcji wybranych artykułów rolnych w Unii Europejskiej	- ocenia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa we własnym regionie - charakteryzuje wybrane regiony rolnicze w Polsce	analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na możliwości przemian w rolnictwie Polski
Temat: Rolnictwo ekologiczne w Polsce				
wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i> wymienia mocne i słabe strony rolnictwa ekologicznego podaje liczbę gospodarstw ekologicznych w poszczególnych województwach	- omawia cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce - porównuje na podstawie wykresu liczbę gospodarstw ekologicznych oraz powierzchnię ekologicznych użytków rolnych w Polsce	przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa ekologicznego	wskazuje cele certyfikacji żywności produkowanej w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce	przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce
Temat: Przemiany przemysłu w Polsce				
wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system wolnorynkowy, prywatyzacja</i> wyjaśnia znaczenie terminu <i>innowacyjna gospodarka</i>	omawia cechy polskiego przemysłu przed 1989 r.	podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r.	charakteryzuje skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. omawia na podstawie informacji z różnych źródeł	ocenia wpływ przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na rozwój przemysłu w naszym kraju

		omawia zmiany zatrudnienia w przemyśle według sektorów własności w Polsce	wartość nakładów na działalność badawczo-rozwojową oraz ich dynamikę w Polsce	
Temat: Transport w Polsce				
wymienia najważniejsze rodzaje transportu w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>węzeł transportowy, terminal transportowy</i> wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce	- omawia zróżnicowanie przestrzenne gęstości dróg według województw w Polsce - wskazuje na mapie Polski główne drogi wodne – rzeki, kanały - wymienia warunki rozwoju transportu wodnego	- podaje przyczyny zmian w polskim transporcie - omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce - charakteryzuje transport lotniczy w Polsce - porównuje na podstawie mapy ruch pasażerski w polskich portach lotniczych	przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci kolejowej w Polsce omawia rolę transportu w krajowej gospodarce określa rolę transportu przesyłowego dla gospodarki Polski	- omawia znaczenie sieci transportu w gospodarce kraju - określa znaczenie lotnictwa w komunikacji krajowej i międzynarodowej
Temat: Gospodarka morska Polski				
wymienia najważniejsze porty handlowe, pasażerskie i rybackie w Polsce wymienia towary przeładowywane w polskich portach handlowych	przedstawia cechy polskiej gospodarki morskiej	- omawia współczesne znaczenie morskich portów pasażerskich w Polsce - omawia strukturę przeładunków w głównych portach handlowych Polski	charakteryzuje przemysł stoczniowy w Polsce przedstawia stan rybactwa i przetwórstwa rybnego w Polsce	- opisuje specjalizacje polskich portów morskich - wykorzystuje mapę do opisanie atrakcji turystycznych na wybranej trasie
Temat: Walory turystyczne Polski				
wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Polski wyjaśnia znaczenie terminu <i>infrastruktura turystyczna</i>	- wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> - wymienia główne rodzaje zabytków kultury materialnej i niematerialnej	- przedstawia czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce - prezentuje na podstawie mapy zagospodarowanie turystyczne w różnych regionach Polski	omawia znaczenie infrastruktury turystycznej i dostępności komunikacyjnej dla rozwoju turystyki omawia rolę turystyki w krajowej gospodarce ocenia walory przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki wybranego regionu w Polsce	
IV. Stan środowiska i jego ochrona w Polsce				
Temat: Stan środowiska w Polsce				
- wymienia źródła zanieczyszczeń powietrza w Polsce - podaje przyczyny powstawania smogu	- przedstawia wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce - podaje przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych	- charakteryzuje na wybranych przykładach zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w Polsce - przedstawia konsekwencje emisji zanieczyszczeń powietrza	wymienia sposoby ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery	wykorzystuje aplikację GIS do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza w swoim regionie

• wymienia miasta w Unii Europejskiej najbardziej zanieczyszczone pyłami • wymienia rodzaje odpadów stanowiące zagrożenie dla środowiska		• wymienia przyczyny degradacji gleb	• analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw	
Temat: Ochrona środowiska przyrodniczego w Polsce				
wyjaśnia główne motywy ochrony przyrody w Polsce wymienia formy ochrony przyrody w Polsce podaje na podstawie danych statystycznych liczbę obiektów będących poszczególnymi formami ochrony przyrody	wskazuje na mapie przykłady parków narodowych, krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu w Polsce	opisuje walory wybranych parków narodowych wymienia proekologiczne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego	wyjaśnia różnice w sposobie ochrony przyrody w parkach narodowych i rezerwach przyrody wymienia przykłady współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody	uzasadnia konieczność podejmowania globalnych działań na rzecz ochrony atmosfery